

מראי מקומות- שבועות י'

וכ' תוס' דהי' פשוט לכ"ע דמקריבין של ר"ח זה בר"ח אחר, וכן מרגל זה לרגל אחר, וכל השאלה הוא מר"ח לרגל ולהיפוך. ותמה, הרי בעיא הוא בפ"ק דזבחים אם עולה מכפר על עשה שנעשה לאחר הפרשה. והשתא, היאך מביאין קרבן זה לר"ח אחר, הרי לכאור' אינו מכפר על הטומאה שנעשה ביני ביני, לפי שהי' לאחר הפרשה, וא"כ איך מביאין אותו, הרי אינו מכפר כלום. ותי' דהכא כיון דנאבד, ואחר שהופרש במקומו כיפר על עונות שהי"ל לכפר, א"כ נעקר הפרשתו, וכשיבא ר"ח אחר, שוב תחול עליו הפרשתו מחדש. **והק' הקהלות יעקב (ז')**, איך מהני זה, הרי ודאי אי"ז מטעם לב ב"ד מתנה, שהרי עכשיו קיימין בשי' ר"ש, דלא ס"ל להא דלב ב"ד מתנה. וביאר דכוונת תוס' הוא מדין הקדש בטעות, דהיינו דאם הי' המפריש יודע שנאבד ושיקריב אחר במקומו, ודאי לא הי' מקדישו מעיקרא. וכ' דאף דבמקח טעות לא מהני דבר שנעשה אח"כ לבטל המקח, זהו רק בין דבר לחבירו, אבל מה שאדם עושה בינו לבין עצמו, זה יכול להתבטל אפי' במה שנעשה אח"כ. ומה דלא אמרי' הכי בתמידין שנתותו, דגם באלו לימא דנעקר הפרשתו, היינו משום דשם אין שייך לומר דטעות הי', דידע מעיקרא שיהיו תמידין נותרים, ואם לא התנה לא בטל הקדושה אח"כ.

(ה) תמידין שלא הוצרכו לציבור נפדין תמימים- פרש"י, שלא הוצרכו לציבור משום דקנו יותר ממה שנצרך לשנה זו, דלעולם היו ו' טלאים המבוקרים בלשכת הטלאים, וכשמגיע ר"ח ניסן, שוב לא היו יכולין להביא הקרבנות משנה שעברה, וא"כ טלאים אלו לא היו יכולין להיות נקריבים בתורת תמידין. וביאר הרשב"א (יא. ד"ה מ"מ) דלא היו יכולין לצמצם בתמידין שלא ישארו בדיר אלא הצריכין בלבד, משום דתמידין צריכין ביקור ד' ימים, ולעולם יש לחוש שמא יוממו א' מהן או שניהן, וא"כ לעולם היו צריכים שיהי' כמה מבוקרים בהדיר שיהיו יכולין להיות הוקרב בשביל תמידין אם יהי' צורך

(א) מה שעיר דר"ח במילתא דקודש מכפרי, וכו'- פי' הריטב"א, דהיינו דכמו דאמרי' בשעיר דר"ח דמכפר על טהור שאכל את הטמא, כן אמרי' ברגלים דמכפרי אטמא שאכל את הטהור. דאין לומר דגם רגלים מכפרי על טהור שאכל את הטמא, שהרי "אותה" כתיב בר"ח, דאין אחר נושא אותה עון, ולכן עכ"פ עושין מה מצינו לענין שיהא מכפר על איזה דין קודש. והק', דהניחא לענין טומאת קודש, אבל מהכ"ת דרגלים גם מכפרים על טומאת מקדש. ותי' דממילא נפקא, דלענין כמה כפרות אין מחלקין בין קודש למקדש, או משום הקישא דבכל קודש לא תגע ואל המקדש לא תבא, או בג"ש דטומאתו טומאתו.

(ב) אלא אמר ר' יונה, אלה תעשו לד' למועדיכם- ע' בריטב"א דלא גרס "אלא", והק' דלמה לא אמרי' אלא, ותי' דדרשה זו דר' יונה לא רויחא כולי האי, די"ל דכך הוא אורחא דקרא, אלא דכיון דדרש ר' חמא בר חנינא מהא דשעיר ושעיר, אמרי' דאהני האי למועדיכם להני דלא כתיב בהו ושעיר [אבל לכאור' לפי גירסתנו י"ל דדרשה זו דמועדיכם דרשה גמורה].

(ג) אמר ר' יוחנן, ומודה ר"מ בשעיר הנעשה בפנים שהוא אינו מכפר כפרתו, וכן אינן מכפרין כפרתו- מבואר בגמ' דצריך דרשות לזה, דשעיר הנעשה בפנים ושעירי ר"ח ומועדים אינם מכפרים על כפרות דהדדי. והק' הריטב"א, הא לכאור' אין שייך ללמוד כלל להשעיר הנעשה בפנים או ממנו, דהא אין למדים חוץ מפני או פנים מחוץ, ולכן למה צריך קרא מיוחד למעט שאין האחרים מכפרין כפרתו ושהוא אינו מכפר כפרתו. ותי' דכיון דמקישין שעיר הנעשה בפנים לשעיר הנעשה בחוץ מדכתיב מלבד חטאת הכפורים, א"כ ה"א שיש ללמוד לה וממנו, קמ"ל [ויש לעי' קצת בזה, דהא לכאור' הו"ל למד מן הלמוד בקדשים. ואולי כוונתו דכיון דמצינו דמקישין חוץ לפנים, א"כ הוי גילוי מילתא דנכלל שעיר הפנים בההיקש דמועדיכם, וצ"ע].

(ד) הי' ר"ש אומר שעירי ר"ח מכפרין וכו'- בהמשך המשנה שואל מהו שיקרבו זה בזה.

(ז) ומחללין אותה על שכר מעות האומנין- פרש"י דעושיין באופן זה ולא באופן מכירה, משום דאז צניע מלתי'. והק' הרשב"א, הא בתמידין דאמרי' דנפדין תמימים, לא מצינו שהצריכו לפדותם באופן צנוע ולא באופן מכירה, ומאי שנא. ותי' דכיון דפעמים רבות נפדין תמידין ע"י מום, א"כ אפי' אם עכשיו נפדין בלא מום, אינו מתפרסם כ"כ, ולפיכך לא חששו כאן מפני הרואין. אבל בקטורת, שאינה יוצאה לחולין אלא עכשיו, חששו בה ועושיין אותה דוקא דרך צנעא. והריטב"א תי' באו"א, דכיון דהרבה טלאים של חולין הן בשוק, א"כ אין הכל יודעים שהם תמידין, משא"כ קטורת, דליכא אלא של ציבור, ממילא גנאי הוא למוכרה.

לזה. אלא דעדיין יש להעיר, דהא אפי' אם צריכין ביקור ד' ימים, מ"מ לימא שיקחו הטלאים ויבקרם, ורק אם צריך להם, יקדישם להיות תמידים. וע' בטורי אבן (מגילה כט:; ד"ה כמאן) דהוכיח מכח קו' זו דהדין ביקור ד' ימים צריך להיות דוקא לאחר הקדש, ולכן שפיר היו צריכים להקדישם מקודם. וע' בריטב"א שהק', למה אין לוקחין ביום אחרון של אדר שתי טלאים מתרומה ישנה וד' בהקפה לצורך מחר, שלא מצינו שלא יוכלו לקנות טלאים משנה זו לשנה אחרת, ובלבד שיפרעו מתרומה חדשה. ותי' דהגזברים לא היו לוקחים הטלאים ששה ששה, שאין עניות במקום עשירות, אלא הם היו לוקחין טלאים לרוב השנה, ואח"כ היו נותנים מהם בלשכת הטלאים ששה ששה.

(ו) ומחללין אותה על שכר מעות האומנין- פרש"י, דמזכין המעות לאומנין ע"י א' מן הגזברין, וממילא הרי הן חולין, ואח"כ יחללו הקטורת עליהם ונותנין אותה להאומנין, וע"י כן נעשה הקטורת לחול, וחוזרין ולוקחין אותה מתרומה חדשה. וע' בריטב"א מה שהק' ע"ז, והוא פי' באו"א (ובאמת בא לפרש דברי הירושלמי שהק' דהא מעות הקדש הם, ואיך מחללין הקדש על הקדש), דהיינו, דלוקחין מעות של חולין, לא של תרומה הלשכה, ומחללין הקטורת על אותן מעות של חולין, ונותנין הקטורת להאומנין בשכרן אחר שמחללין אותה, ושוב חוזרין ולוקחין הקטורת מהם במעות של תרומת הלשכה, ואז פורעין מה שלוו (דהיינו מעות חולין שלוו מעיקרא לעשות החילול) מתרומת הלשכה, דכיון דלצורך שכר האומנים הוא, שפיר יכולין ללוקחם מתרומת הלשכה. וע"ע בתוס' הרא"ש שהק', למה צריכין ליתן הקטורת להאומנין בכלל, כיון דנתחלל ע"י מעות האומנין, מיד הוי חולין, ונעשה אז החילול. ותי' דדלמא אתי למטעי להקטירה בלא חילול כלל, לכן אמרו שיתנום להאומנים. ועוד תי' דכיון דזכו בה האומנין, אין שייך לעשות החילול בלא ידיעתם, כיון דהקטרת שלהם הוא [ומשמע דס"ל דהמעות באמת לא היו של האומנין, או כדעת הריטב"א בעצמו, דאין המעות של האומנין כלל, א"נ כמו שפי' הריטב"א ברש"י, דהמעות לא היו ממש של האומנין, אלא כמו משכון].